

แบบรายงานการประชุม/ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน
หน่วยงาน ศูนย์วิทยบริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ-สกุล ว่าที่ร.ต.หญิงนิธิตา แก้วมณี

ตำแหน่ง บรรณารักษ์

กลุ่มบุคลากร

สายวิชาการ

สายสนับสนุนวิชาการ

๒. หลักสูตรหรือเรื่องที่จะเข้าร่วมประชุม/ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน

TK Forum ๒๐๒๑ เรื่อง Library and Public Space for Learning

๓. วิทยากรในการสัมมนา

๑. กิตติรัตน์ ปิติพานิช

๒. แอนด์ พริสต์เนอร์

๓. คริสเตียน ลอเออร์เซน

๔. ญัฐพงษ์ จารุวรรณพงศ์

๕. พิเทอเนบ ไรจ์เซน

๖. คริสตัล ลิ้ม-แลงจ์

๔. สถาบันหรือหน่วยงานที่จัดสัมมนา

สถาบันอุทยานการเรียนรู้ TK Park (จัดทำถ่ายทอดสดผ่าน Facebook Live)

๕. ระยะเวลาที่เข้ารับการสัมมนา

วันพฤหัสบดีที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๓๐-๑๖.๐๐ น. แบบออนไลน์ผ่านทาง Facebook Live

๖. งบประมาณที่ใช้ในการสัมมนา

-

๗. วัตถุประสงค์ของการสัมมนา

เพื่อพบกับแนวคิดใหม่เรื่องพื้นที่สาธารณะ บทบาทห้องสมุด และแนวโน้มการเรียนรู้จากประสบการณ์ไทยและต่างประเทศ

๘. สรุปเนื้อหาสาระของการสัมมนา

๑. กิตติรัตน์ ปิติพานิช บรรยายเรื่องประเทศไทยกับการพัฒนาคุณภาพคน สรุปได้ความว่า ข้อเท็จจริงจากสถิติและตัวชี้วัดในรอบ 20 ปี ซึ่งการสำรวจสุขภาพการเรียนรู้ผ่านข้อมูลที่บ่งชี้ถึงผลลัพธ์ของการพัฒนาคุณภาพคน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การพัฒนามนุษย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการพัฒนามนุษย์ในประเทศนั้น ๆ ว่าที่สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่เอื้อให้คนในประเทศสามารถพัฒนาและเสริมสร้าง

ความสามารถของตนเอง เลือกที่จะเป็นหรือทำสิ่งที่ตนเองปรารถนาในชีวิตได้ ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันซึ่งประเมินความสามารถทางเศรษฐกิจ จุดแข็ง จุดอ่อนของแต่ละประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาทิศทางนโยบายในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อยกระดับความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพของประเทศ และด้านการศึกษาและทักษะการเรียนรู้ PISA เป็นการวัดทักษะการเรียนรู้ และสมรรถนะเพื่อแก้ปัญหาในบริบทของชีวิตจริง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะความรู้ความเข้าใจ ผ่านการสอบด้านการอ่าน ตระกะและการคิดวิเคราะห์ผ่านการสอบคณิตศาสตร์ และการใช้เหตุผลผ่านการสอบวิทยาศาสตร์

๒. แอนดี พริสต์เนอร์ ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและวิจัยประสบการณ์ของผู้ใช้งาน (UX) จากสหราชอาณาจักร บรรยายเรื่อง Libraries are for users: the value and application of UX research and design สามารถสรุปได้ว่า UX ย่อมาจากคำว่า “User Experience” (ประสบการณ์ของผู้ใช้งาน) เป็นเทรนด์ใหญ่ที่เกิดขึ้นกับห้องสมุดนับตั้งแต่มีอินเทอร์เน็ต และห้องสมุดทั่วโลกกำลังใช้แนวทางนี้ในการทำความเข้าใจผู้ใช้งานให้มากขึ้น เพื่อจะนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการสร้างประสบการณ์หรือริเริ่มบริการที่แตกต่างจากเดิม ให้ตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมของผู้ใช้อย่างแท้จริง ไม่ใช่มาจากการคาดการณ์เอาเองของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยมี 5 เทคนิควิจัย UX มีความสร้างสรรค์ สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการและพฤติกรรมของผู้ใช้งาน รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่ซับซ้อน ตัวอย่างเช่น

๒.๑ แผนที่พฤติกรรม เป็นการบันทึกการเคลื่อนไหวของผู้ใช้งานในพื้นที่ทางกายภาพผ่านการสังเกตซ้ำ ๆ เพื่อระบุเส้นทางโปรด (desire lines)

๒.๒ การตรวจจับการเคลื่อนไหวของดวงตา โดยใช้แว่นตาพิเศษตรวจจับการเคลื่อนไหว เพื่อทำความเข้าใจว่าผู้ใช้งานห้องสมุดมองอะไร หรือพวกเขาสนใจมองข้ามอะไร

๒.๓ การทดสอบการใช้งานผลิตภัณฑ์ คือการสังเกตและบันทึกวิธีที่ “ผู้ใช้” ใช้งานเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อให้ค้นพบปัญหาที่ต้องแก้ไขในเรื่องการจัดวางองค์ประกอบ เส้นทางการใช้งานเว็บไซต์ หรือแคตตาล็อก และเพื่อดูว่าการเข้าใช้งานทำได้ง่ายแค่ไหน

๒.๔. เกมสร้างแบบจำลอง คือการให้ผู้ใช้งานได้สร้างแบบจำลองที่แสดงถึงประสบการณ์การใช้บริการห้องสมุด เช่น การใช้ตัวต่อเลโก้ ดินน้ำมัน หรือวัสดุอื่นๆ ข้อดีของวิธีนี้คือช่วยสำรวจความรู้สึกนึกคิดของผู้ใช้งานที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ ด้วยวิธีที่สร้างสรรค์และเปิดกว้าง ผู้คนได้แสดงออกทางความคิดและอารมณ์ความรู้สึก

๒.๕ จดหมายรักและบอกเลิก คือการขอให้ผู้ใช้งานเขียนจดหมายถึงห้องสมุดเสมือนว่าห้องสมุดเป็นคนรักหรือเป็นคนที่พวกเขา กำลังจะบอกเลิก เพื่อสำรวจอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ที่ถูกซ่อนอยู่

๓. คริสเตียน ลอเออร์เซน ผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนรอสกิลด์ เมืองโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก บรรยายเรื่อง A Room Is Not Just a Room: the Library as Place and Why It Matters สรุปความว่า ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ขั้นแรกเป็นเรื่องความต้องการทางกาย เช่น อากาศ น้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และการสืบพันธุ์ ชั้นถัดมา มนุษย์ต้องการความปลอดภัย เช่น ด้านการงาน เศรษฐกิจ และสุขภาพ ทหารที่เคยผ่านสมรภูมิรบมักมีสภาพจิตใจแตกสลายเมื่อกลับบ้าน เพราะเคยพบเจอกับสถานการณ์ที่ทำให้รู้สึกว่าชีวิตไม่ปลอดภัย และชั้นถัดมา มนุษย์ต้องการเป็นที่รักและรู้สึกเชื่อมโยงกับอะไรบางอย่าง เช่น ต้องการมีเพื่อน ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ที่ทำงาน หรือสโมสรฟุตบอล

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่ว่าพื้นที่สาธารณะและห้องสมุดคือ หนทางสำคัญในการต่อสู้กับความโดดเดี่ยวในสังคม โดย ไม่ได้หมายถึงเพียงเรื่องของหนังสือ แต่ยังหมายถึงพื้นที่เปิดที่ทุกคนสามารถเดินเข้ามา เพื่อ

เข้าร่วมกิจกรรมและใช้ทรัพยากรต่างๆ พุดคุยกับเจ้าหน้าที่ หรือนั่งดื่มกาแฟโดยไม่จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับใครโดยตรงก็ได้

วิธีการสร้างพื้นที่สาธารณะ แยน เกียล (Jan Gehl) นักออกแบบเมืองจากเดนมาร์ก กล่าวไว้ว่า “เมื่อคุณทำงานด้านสถานที่ สิ่งแรกที่คุณต้องมองคือเรื่องการใช้ชีวิต จากนั้นจึงมองเรื่องพื้นที่ และมองเรื่องอาคารเป็นอันดับสุดท้าย” คำว่า “เทศะรังสรรค์” (placemaking) หมายถึง การสร้างพื้นที่สาธารณะที่ส่งเสริมสุขภาพ ความสุข และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คน หากนำมาใช้กับบริบทของห้องสมุด ก็จะหมายถึงการสร้างพื้นที่สาธารณะที่ส่งเสริมให้ผู้คนและชุมชนมีความสามารถในการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง หลักคิดสำคัญในการสร้างพื้นที่สาธารณะ หรือ ‘เทศะรังสรรค์’ ได้แก่

๑) **ชุมชนรู้ดีที่สุด** เมื่อใดก็ตามที่ต้องการสร้างพื้นที่สาธารณะ ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อหาคำตอบว่า ชุมชนนี้เป็นอย่างไร พวกเขามีความต้องการอะไร ใฝ่ฝันอะไร

๒) **“พื้นที่” ไม่ใช่ “แบบ”** การออกแบบต้องมองให้ไกลกว่าตัวอาคารหรืองานออกแบบ แต่ต้องมององค์ประกอบของพื้นที่ เช่น สภาพแวดล้อม ผู้คน ร้านค้า สภาพอากาศ สีสน กลิ่น โรงงาน ฯลฯ

๓) **ลงมือสำรวจชุมชน** คล้ายกับการทำงานของนักมานุษยวิทยา เพื่อหาคำตอบว่า อะไรที่น่าจะเหมาะกับชุมชนนั้น ชุมชนอยากมีพื้นที่แบบไหน เช่น ต้องการสวนสาธารณะ สนามกีฬา หรือห้องสมุด

๔) **กำหนดวิสัยทัศน์** เป้าหมายของพื้นที่นั้นคืออะไร เช่น สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ต่อสู้กับความโดดเดี่ยว ต่อสู้กับอาชญากรรม หารายได้ ฯลฯ

๕) **ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง** การสร้างพื้นที่เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง เมื่อใดก็ตามที่ชุมชนเปลี่ยนแปลง พื้นที่ก็จะต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

๔. พิเทอเนล ไรจ์เซน ผู้จัดการฝ่ายนวัตกรรม ห้องสมุดลอคฮาล เมืองทิลเบอร์ก ประเทศเนเธอร์แลนด์ บรรยายเรื่อง *LoHal: Transformation from a Lending to a Social Library* สรุปได้ว่า ห้องสมุดลอคฮาล ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรมของเมืองทิลเบอร์ก ในอดีตผู้ที่เข้าไปในเขตนี้มีเพียงคนงานเท่านั้น แต่ในช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๑ เทศบาลได้ตัดสินใจเปลี่ยนเขตอุตสาหกรรมให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะ ห้องสมุดแห่งนี้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาตลอด ๑๐-๑๕ ปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงผู้คนในสังคมท้องถิ่น และส่งเสริมการพัฒนาตนเอง

เมื่อแรกเริ่มที่มีการก่อตั้งห้องสมุด เกิดแนวคิดที่จะสร้าง “ห้องสมุดเพื่อสังคม” โดยมุ่งเน้นบทบาทไปที่การเชื่อมโยงผู้คนและการเข้าถึงปัญหาต่างๆ ในสังคม การก่อตั้งห้องสมุดได้หยุดชะงักชั่วคราวเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ แต่วิกฤตินี้ก็ทำให้อาคารเก่าที่สวยงามไม่ถูกทุบทำลายทิ้ง อีกทั้งยังได้รับการอนุรักษ์ให้เป็นมรดกทางอุตสาหกรรมของเมืองทิลเบอร์ก

การออกแบบและก่อสร้างห้องสมุด

อาคารเก่าก่อสร้างขึ้นเมื่อปี ๒๔๗๕ (ค.ศ. ๑๙๓๒) มีขนาด ๙๐ x ๖๐ เมตร หรือประมาณ ๑ สนามฟุตบอล และมีความสูง ๑๘ เมตร การสรรหาบริษัทสถาปนิกเพื่อออกแบบห้องสมุดเริ่มต้นในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) โดยมีบริษัท ๔ แห่งร่วมออกแบบ ได้แก่

- “Civic Architect” รับผิดชอบการออกแบบภาพรวมของอาคาร
- “Braaksmas en Roos” ให้คำปรึกษาด้านมรดกอุตสาหกรรม
- “Inside Outside” รับผิดชอบการออกแบบและผลิตสิ่งทอ
- “Mecanoo” รับผิดชอบการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน

องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของห้องสมุดก็คือ ม่าน ซึ่งผลิตโดย “ห้องสมุดสิ่งทอ” เมืองทิลเบอร์กมีประวัติศาสตร์ยาวนานในอุตสาหกรรมด้านนี้ ม่านมีขนาดใหญ่มากจนไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ด้วยรถยนต์ รถไฟ หรือพาหนะใด ๆ แต่ต้องประกอบขึ้นที่ห้องสมุด ลอคฮาลเป็นพื้นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่มาก ซึ่งภายในแทบจะไม่มีผนัง แต่ผ้าม่านขนาดมหึมาถูกนำมาใช้เพื่อแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ เช่น พื้นที่ประชุมหรือบรรยาย

การออกแบบลอคฮาลเน้นความความยืดหยุ่นและใช้งานพื้นที่ได้หลากหลายเท่าที่จะทำได้ โต๊ะขนาดใหญ่ที่ผู้คนใช้ตัวหนังสือ อ่านหนังสือ หรือพบปะกัน สามารถปรับให้เป็นเวทีสำหรับการแสดง โต๊ะไม้ติดโครงล้อรถไฟสามารถขยับไปมาได้ตามราง ส่วนบันไดขนาดใหญ่เป็นที่ที่ผู้คนนิยมมานั่งคุยและทำงาน สามารถใช้เป็นอัมฟิเธียเตอร์เวลาที่มีการแสดงได้ด้วย

การบริหารจัดการห้องสมุด

ในฐานะห้องสมุด หนังสือยังคงเป็นสิ่งสำคัญ ที่มีหนังสือประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ รายการ และซื้อใหม่เพิ่มปีละประมาณ ๑๐% โดยงบประมาณส่วนใหญ่มาจากเทศบาล ชั้นหนังสือถูกจัดวางให้น่าหยิบไปอ่าน และสนับสนุนให้เกิดการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

การเปลี่ยนแปลงห้องสมุดเพื่อให้ยั่งยืนสำหรับอนาคตเกิดจากการลองผิดลองถูก และทำสิ่งที่เรียกว่า “เคนนิส เมคเคอไรจ์” (KennisMakerij) คำนี้เป็นภาษาดัตช์ หมายถึง สถานที่ที่ผู้คนสามารถเรียนรู้ ทดลองความรู้ รวมทั้งนัดพบกัน ลอคฮาลได้จ้างพนักงานเพิ่มจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้มีภูมิหลังด้านห้องสมุด แต่มีการศึกษาหลากหลาย เข้าใจบริบทต่างๆ ในท้องถิ่น และมีเครือข่ายที่ดีมาก พวกเขามีส่วนช่วยให้ภาพของ “ห้องสมุดแห่งอนาคต” มีความชัดเจนขึ้น

ในลอคฮาลมีห้องทดลอง ๖ ห้อง แต่ละห้องมีธีมพิเศษเฉพาะด้านต่าง ๆ ที่คัดสรรแล้วว่ามีความสอดคล้องกับชุมชน และเมื่อเวลาผ่านไป หากธีมไหนไม่เหมาะกับคนทิลเบอร์กอีกต่อไป ก็สามารถเปลี่ยนไปเป็นห้องทดลองธีมอื่นได้ ได้แก่

WordLab พื้นที่สำหรับภาษา การพูด วรรณกรรม การเขียนเชิงสร้างสรรค์

TimeLab พื้นที่เรียนรู้เรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบันเพื่อออกแบบอนาคต

FoodLab พื้นที่เรียนรู้เรื่องการกินดื่มที่ดีต่อสุขภาพและให้ความสำคัญกับการบริโภคผลิตภัณฑ์

ท้องถิ่น

DigiLab พื้นที่เรียนรู้ด้านดิจิทัล

GameLab พื้นที่สนับสนุนให้ผู้คนคิดสร้างสรรค์เกมและทำงานร่วมกัน

FutureLab สำหรับคุยกับชาวเมืองเรื่องอนาคตของพวกเขา

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑) สถานที่ที่สวยงาม ซึ่งสิ่งเก่าและใหม่สามารถหลอมรวมเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ได้ชื่อว่าเป็น “ห้องนั่งเล่นของเมือง”

๒) ผู้คน พนักงานและผู้ให้บริการร่วมกันสร้างสรรค์ห้องสมุดลอคฮาล และทุกคนพร้อมเปิดรับโอกาสใหม่ๆ อยู่เสมอ

๓) พันธมิตร การดำเนินงานของห้องสมุดอาศัยความร่วมมือของเครือข่ายที่เข้มแข็ง

๔) การจัดกิจกรรม ซึ่งมีความหลากหลายจากการทำงานร่วมกับองค์กรต่างๆ

๕) กระบวนการทำงานที่ดี การเรียนรู้จากการลงมือทำ และมุ่งผลลัพธ์ความสำเร็จ

รางวัลที่ได้รับ

- รางวัล “Europa Nostra Award” ซึ่งเป็นรางวัลเกี่ยวกับมรดกของชาวยุโรป

- รางวัล “อาคารดีเด่นประจำปีของโลก” ปี ๒๕๖๒

- ๑ ใน ๔ ห้องสมุดที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็น “ห้องสมุดที่ดีที่สุดในโลก” ในปี ๒๕๖๒

๙. ปัญหาอุปสรรคในการสัมมนา

ไม่มี

๑๐. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนา

ต่อตนเอง ทำให้เราได้เรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ในส่วนของบทบาทของห้องสมุด การออกแบบพื้นที่ต่าง ๆ และเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ

ต่อหน่วยงาน/มหาวิทยาลัย เพื่อนำมาวางแผนแนวทางการปรับปรุงและการพัฒนาห้องสมุดในอนาคตของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ให้มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

๑๑. เอกสารหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้รับจากการสัมมนา

๑๒. สำเนาประกาศนียบัตร/วุฒิบัตร ที่ได้รับจากการสัมมนา

๑๓. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

(ผู้รายงาน).....

(ว่าที่ร้อยตรีหญิงนิธิตา แก้วมณี)

วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้น

.....
 .....
 .....

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ เกตุฉาย)

ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔